

Νέα γενιά- Νεανική Επιχειρηματικότητα-Αθλητισμός

Ανθεκτική παραγωγική βάση

Η περιφέρεια Κρήτης αποτελεί ένα παραγωγικό και οικονομικό μωσαϊκό με κρίσιμη συνεισφορά στους αναπτυξιακούς δείκτες της ελληνικής οικονομίας. Όμως, οι «επάλληλες κρίσεις» που ταλανίζουν την ελληνική οικονομία μετά το ξέσπασμα της δημοσιονομικής κρίσης, αναδεικνύουν την αναγκαιότητα του μετασχηματισμού του παραγωγικού περιφερειακού υποδείγματος. Η περιφερειακή ανθεκτικότητα περνά μέσα από την αναζήτηση ενός βιώσιμου μονοπατιού περιφερειακής ανάπτυξης. Η αναζήτηση αυτή εδράζεται σε τέσσερις άξονες.

Ο πρώτος άξονας αναφέρεται στον πράσινο μετασχηματισμό και τη μετάβαση στα κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα. Η περιφερειακή οικονομία της Κρήτης οφείλει να επενδύσει στα 4 R της κυκλικής οικονομίας προωθώντας έναν συνολικότερο βιώσιμο μετασχηματισμό της δομής της. Ειδικότερα, η αντιμετώπιση της αύξησης της θερμοκρασίας και της απομείωσης της βιοποικιλότητας αλλά και η ενεργή μείωση της μόλυνσης θα πρέπει τεθούν στο επίκεντρο του βιώσιμου μετασχηματισμού.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η εξωστρέφεια της κρητικής οικονομίας θα πρέπει να αποτελέσει τη συνθήκη της διατηρήσιμης ανάπτυξης. Η σύζευξη της επιστημονικής γνώσης και των παραδοσιακών μεθόδων καλλιέργειας θα πρέπει να μετατραπεί στην αιχμή της αναβάθμισης του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, ο οποίος μπορεί να προσδώσει στην περιφέρεια Κρήτης ένα πραγματικά ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Άλλωστε, το καινοτομικό οικοσύστημα της περιφέρειας συνιστά ένα ισχυρό σημείο διαφοροποίησης με την καινοτομία να παρουσιάζει σημαντική σωρευτική μεγέθυνση. Όμως, οι επιστημονικές και τεχνολογικές τομές θα πρέπει να συνδεθούν με την άμβλυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων και να μετατραπούν σε πραγματικούς κοινωνικό-οικονομικούς επιταχυντές.

Επιπρόσθετα, η ανθεκτικότητα της περιφερειακής οικονομίας διέρχεται μέσα από τον κλάδο του τουρισμού ο οποίος όμως προϋποθέτει μια νέα κλαδική εξειδίκευση. Η μετάβαση σε ένα βιώσιμο τουριστικό υπόδειγμα όπου οι θετικές οικονομίες της τουριστικής ανάπτυξης θα διαχέονται σε άλλους δυναμικούς κλάδους της περιφερειακής οικονομίας είναι μια απαραίτητη συνθήκη για την προσαρμογή στις mega-trend του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος. Παράλληλα, η περιφερειακή ανθεκτικότητα απαιτεί ενεργές δημόσιες πολιτικές που να στοχεύουν στη βελτίωση των υποδομών και στην υποστήριξη της ισόρροπης οικονομικής μεγέθυνσης. Η βελτίωση των υποδομών συνιστά αναγκαία συνθήκη για την αντιμετώπιση των mega-threats που πηγάζουν από την κλιματική κρίση.

Ο τέταρτος άξονας αφορά στην επιχειρηματικότητα που συνιστά το σημαντικότερο κανάλι για την επιτάχυνση του βιώσιμου μετασχηματισμού του παραγωγικού υποδείγματος της κρητικής οικονομίας. Στην Κρήτη δραστηριοποιούνται περισσότερες από 25000 επιχειρήσεις έχοντας κρίσιμη συνεισφορά στην περιφερειακή προστιθέμενη αξία και την απασχόληση. Μάλιστα, το επιχειρηματικό οικοσύστημα της περιφέρειας ανανεώνεται λόγω της σημαντικής αύξησης των εγγραφών νέων επιχειρήσεων. Η στήριξη των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών της νέας γενιάς συνιστά κρίσιμη συνθήκη για την επίτευξη βιώσιμων και διατηρήσιμων ρυθμών περιφερειακής ανάπτυξης.

Νεανική Επιχειρηματικότητα και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Οι σημερινές κοινωνίες καλούνται να ανταποκριθούν σε μεγάλες μεταβάσεις, οικονομικές, περιβαλλοντικές και τεχνολογικές, με την ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας να αποκτά στρατηγική σημασία.

Η νέα γενιά διαθέτει τα εφόδια, τις γνώσεις και κυρίως τη διάθεση να καινοτομήσει και να δημιουργήσει επιχειρήσεις που όχι μόνο συμβάλλουν στην οικονομική πρόοδο, αλλά ενσωματώνουν στις αξίες τους τις αρχές της κοινωνικής ευθύνης και της βιωσιμότητας.

Παράλληλα, η βιώσιμη ανάπτυξη, που επιδιώκει την ισόρροπη επίτευξη οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων, δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς ενεργή συμμετοχή των νέων με καινοτόμες, πράσινες και συμπεριληπτικές ιδέες. Έτσι, η διασύνδεση αυτών των δύο πεδίων, της νεανικής επιχειρηματικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης, δεν είναι απλώς επιθυμητή, αλλά αναγκαία για την οικοδόμηση ενός ανθεκτικού και δίκαιου μέλλοντος.

Σημεία κλειδιά:

- **Κίνητρα και υποστήριξη από την πολιτεία:** Απαιτείται ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο και κίνητρα. Ενδεικτικά, προτείνονται φορολογικές απαλλαγές για τα πρώτα επιχειρηματικά χρόνια, καθώς και απλοποίηση των διαδικασιών ίδρυσης. Ένα σταθερό και διαφανές περιβάλλον ενθαρρύνει τη βιώσιμη επιχειρηματική δράση.
- **Πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους:** Η διευκόλυνση χρηματοδότησης είναι κρίσιμη μέσω κατάλληλων εργαλείων. Λειτουργούν αναπτυξιακά ταμεία όπως το EquiFund, αλλά και ευρωπαϊκά προγράμματα (ΕΣΠΑ, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και μικροπιστώσεις για πράσινες start-up σε τομείς όπως η ενέργεια και η κυκλική οικονομία.
- **Εκπαίδευση, δεξιότητες και καθοδήγηση:** Η καλλιέργεια επιχειρηματικής κουλτούρας ξεκινά από την παιδεία. Προγράμματα επιμόρφωσης, φοιτητικοί διαγωνισμοί και το «Erasmus for Young Entrepreneurs» προσφέρουν εμπειρίες και δεξιότητες, ενώ δίκτυα μέντορινγκ παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη για τη μετατροπή καινοτόμων ιδεών σε βιώσιμες επιχειρήσεις.
- **Συνεργατικοί χώροι και οικοσυστήματα καινοτομίας:** Η δημιουργία θερμοκοιτίδων σε κάθε περιφέρεια και η δικτύωση νεοφυών επιχειρήσεων με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα προσφέρουν στους νέους χώρους και συνεργασίες. Η αξιοποίηση ανενεργών βιομηχανικών ζωνών ως περιοχών καινοτομίας ενισχύει τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα.
- **Ολιστική στρατηγική και καλές πρακτικές:** Χρειάζεται μια εθνική στρατηγική νεανικής επιχειρηματικότητας με σαφείς στόχους, συντονισμό φορέων και αξιολόγηση αποτελεσμάτων. Οι πιο επιτυχημένες παρεμβάσεις συνδυάζουν δράσεις σε πολλούς τομείς και ενσωματώνουν διεθνείς καλές πρακτικές.

Η νεανική επιχειρηματικότητα αποτελεί όχι απλά έναν μοχλό οικονομικής ανάπτυξης αλλά και πεδίο έκφρασης δημιουργικότητας, καινοτομίας και κοινωνικής ευαισθησίας. Όταν συνδυάζεται με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, μετατρέπεται σε κινητήρια δύναμη ενός μέλλοντος πιο δίκαιου, πράσινου και συμμετοχικού. Το στοίχημα για την Ελλάδα είναι να εμπιστευθεί τη νέα γενιά, να επενδύσει σε αυτή και να της προσφέρει τα κατάλληλα εργαλεία για να διαμορφώσει η ίδια τις λύσεις που έχει ανάγκη η κοινωνία.

Νεανική Επιχειρηματικότητα

Συνεχώς ακούμε την αναγκαιότητα ύπαρξης των επιχειρήσεων και δη των νέων επιχειρηματιών, διαπιστώνουμε όμως ότι δεν υπάρχει το ανάλογο πλαίσιο υποστήριξης τους. Για έναν νέο το να ανοίξει την δίκη του επιχείρηση μπορεί να φαντάζει ως μια εναλλακτική καριέρας, όταν όμως πλησιάζει στην υλοποίηση μια σειρά ζητημάτων λειτουργούν ως αποθαρρυντικοί παράγοντες.

Το πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ξεκινάει από το σχολείο, να συνεχίζει στην πορεία συμβουλευτικά, αργότερα την υποστήριξη από το τραπεζικό σύστημα και τέλος την μείωση των γραφειοκρατικών ζητημάτων που θα βοηθήσει σε όλη την πορεία τους νέους επιχειρηματίες να υλοποιήσουν την ιδέα τους. Για όλα αυτά όμως, χρειάζεται ένα ισχυρό κράτος το οποίο θα παρέμβει όπου χρειάζεται και θα διευκολύνει δίνοντας κίνητρα.

Α) Εκπαίδευση και συμβουλευτική: Όπως πολύ συχνά ακούμε ότι όλα ξεκινάνε από το σχολείο, έτσι και η ιδέα του να γίνει κάποιος επιχειρηματίας θα πρέπει να καλλιεργείται εκεί. Στη χώρα μας το εκπαιδευτικό σύστημα είναι κυρίως θεωρητικό και δεν δίνει έμφαση στην πρακτική γνώση. Είναι ανάγκη λοιπόν η ύπαρξη ενός μαθήματος επιχειρηματικότητας στις τάξεις του λυκείου(για αρχή). Περνώντας έτσι την ιδέα στους μελλοντικούς πολίτες ότι η επιχειρηματικότητα είναι μια δημιουργική διαδικασία με πολλαπλά οφέλη. Οι ΗΠΑ έχουν ηγετικός ρόλος στην επιχειρηματική εκπαίδευση. Πολλά λύκεια έχουν μαθήματα επιχειρηματικότητας και προγράμματα όπως το DECA (Distributive Education Clubs of America) και το Junior Achievement, όπου οι μαθητές στήνουν πραγματικές επιχειρήσεις.

Στη συνέχεια όμως θα πρέπει να παρέχεται και συμβουλευτική υποστήριξη για να κατευθύνει τον νέο επιχειρηματία προς την σωστή κατεύθυνση. Βάση των χαρακτηριστικών του, τα στοιχεία της περιοχής που θέλει να επενδύσει αλλά και το κεφάλαιο που μπορεί να διαθέσει. Και σε αυτόν τον τομέα η χώρα μας υστερεί. Πέρα από κάποια ιδιωτικά, επι πληρωμή, γραφεία ενημέρωσης το κράτος δεν παρέχει καμία υποστήριξη συμβουλευτικά. Οι ΗΠΑ πρωτοστατεί και εδώ. SBA (Small Business Administration): Παρέχει δωρεάν συμβουλές, mentoring και πρόσβαση σε χρηματοδοτικά προγράμματα. SCORE: Μη κερδοσκοπική οργάνωση που προσφέρει δωρεάν mentoring από έμπειρους επιχειρηματίες.

Β) Χρηματοδότηση από το τραπεζικό σύστημα:

Ενώ κατά καιρούς παρουσιάζονται αρκετά προγράμματα χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους, είτε είναι χαμηλών ποσών(μέχρι 25.000€) είτε οι απαιτήσεις των τραπεζών είναι τέτοιες που τελικά αποτρέπουν την ολοκλήρωση της εκταμίευσης. Στην Ελλάδα είναι δεδομένο ότι για να πάρεις δάνειο, ότι θα πρέπει να παρέχεις μεγάλες εγγυήσεις(πχ ακίνητα, καταθέσεις κλπ) ανάλογες του ύψους του δανείου. Στις ΗΠΑ το SBA 7(a) Loan Program εγγυάται δάνεια για startups, μειώνοντας τον κίνδυνο για τις τράπεζες χωρίς προσωπικές εγγυήσεις από τον δανειολήπτη. Τρανταχτό παράδειγμα λανθασμένης κατεύθυνσης είναι η χρηματοδότηση μέσω ΤΑΑ στη χώρα μας. Ενώ οι όροι είναι πολύ ευνοϊκοί, με χαμηλά επιτόκια και εγγύηση του κράτους, οι γραφειοκρατικές απαιτήσεις και τα υπέρογκα έξοδα φακέλου δεν ενδείκνυνται για προϋπολογισμό κάτω του 1.000.000€. Ακόμη και ίδιες οι τράπεζες για προϋπολογισμούς τέτοιες αποθαρρύνουν.

Γ) Γραφειοκρατία:

Η γραφειοκρατία είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα του ελληνικού κράτους, πράγμα που εμποδίζει και την πορεία των επιχειρήσεων στη χώρα. Στην Ελλάδα για να δημιουργήσεις μια επιχείρηση χρειάζεται να απευθυνθείς σίγουρα σε λογιστή και να περιμένεις σχεδόν 15 μέρες. Για το άνοιγμα λογαριασμού 10 μέρες με φυσική παρουσία και αρκετά δικαιολογητικά, για να υπογράψεις ένα συμβόλαιο φυσική παρουσία σε ΚΕΠ ή συμβολαιογράφο.

Ένα αντίστροφο παράδειγμα που έχει πετάξει την γραφειοκρατία είναι η Εσθονία. Είναι πρωτοπόρος στην ψηφιακή διακυβέρνηση και έχει μειώσει δραστικά τη γραφειοκρατία. Σχεδόν όλες οι δημόσιες υπηρεσίες είναι διαθέσιμες online μέσω του e-Estonia, ενός ψηφιακού οικοσυστήματος που επιτρέπει στους πολίτες να κάνουν τα πάντα ηλεκτρονικά—από την υποβολή φορολογικών δηλώσεων μέχρι την ίδρυση επιχείρησης μέσα σε λίγα λεπτά. Για τα 3 παραπάνω παραδείγματα που στη χώρα μας θέλουμε μέρες, στην Εσθονία μερικά λεπτά. Πιο συγκεκριμένα για την ίδρυση εταιρίας χρειάζεσαι 15-30', άνοιγμα λογαριασμού 10' όπως επίσης για την υπογραφή κάποιου συμβολαίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της ψηφιακής ταυτότητας (e-ID) ή του e-Residency. Όλα αυτά χωρίς φυσική παρουσία, εξοικονόμηση χρόνου και χρημάτων μιας και δεν χρειάζονται λογιστές, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι. Έτσι εστιάζουν πραγματικά στην ανάπτυξη της επιχείρησης τους χωρίς να καταναλώνουν φαιά ουσία σε περιβάλλον εκτός επιχείρησης.

Συμπεράσματα: Η Ελλάδα έχει ανάγκη από τη δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο θα είναι φιλικό και ευνοϊκό για την ιδιωτική πρωτοβουλία από νέους επιχειρηματίες με τη σωστή παρέμβαση και προστασία του κράτους. Ξεκινώντας από την εκπαίδευση και παρέχοντας στην πορεία συμβουλευτική υποστήριξη. Σε συνεργασία με τα τραπεζικά ιδρύματα να παρέχει ασφάλεια σε αυτά μειώνοντας τον κίνδυνο και από την άλλη διευκόλυνση χρηματοδότησης. Τέλος, η μείωση των γραφειοκρατικών αγκυλώσεων θα βοηθήσουν στην ταχύτερη διεκπεραίωση διαδικασιών. Σε όλα όμως, ο ρόλος του κράτους είναι σημαντικός και αναφαίρετος από την ορθή λειτουργία της αγοράς. Αόρατα χέρια, αυτορρυθμισεις και γενικότερα πλήρης ελεύθερη αγορά ευνοούν τους μεγάλους ήδη υπάρχοντες στο χώρο τους. Έτσι δεν υπάρχει περιθώριο για μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα, αυτή που κατάβαση είναι η αρχή των νέων επιχειρηματιών.

Αθλητισμός, το δόρυ και η ασπίδα της κοινωνίας και της νέας γενιάς

Από την πρώτη στιγμή που το ΠΑΣΟΚ εμφανίσθηκε στην πολιτική σκηνή της χώρας αντιμετώπισε τον αθλητισμό ως δικαίωμα επιλογής και ως προτεραιότητα της κοινωνίας, επ' ουδενί ως μια συμβατική και συμπληρωματική υποχρέωση.

Μισό αιώνα αργότερα σε ένα εντελώς διαφορετικό, παγκοσμιοποιημένο και διαρκώς μεταλλασσόμενο περιβάλλον ο αθλητισμός εξακολουθεί να αποτελεί κεντρικό πυλώνα στην ατζέντα και στο κυβερνητικό πρόγραμμα της παράταξης.

Από τον πρωτάκουστο εκείνη την εποχή μαζικό αθλητισμό και τον πρωτόλειο σχολικό αθλητισμό έως τον πρωταθλητισμό του υψηλότερου επιπέδου, σε αυτή τη μακρά διαδρομή το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να θεωρεί και να αντιμετωπίζει τον αθλητισμό ως ένα κοινωνικό αγαθό υψίστης προτεραιότητας: ένα αγαθό το οποίο ούτε υποτιμά, αλλά ούτε και εργαλειοποιεί προς χάριν των προσωρινών εντυπώσεων και των αναλώσιμων ψήφων.

Τουναντίον, εν έτει 2025 το ΠΑΣΟΚ επιμένει, επιχειρηματολογεί και μάχεται ώστε ο αθλητισμός να καταστεί ταυτοχρόνως το δόρυ και η ασπίδα του ελληνικού λαού και δη της νέας γενιάς η οποία βάλλεται πανταχόθεν από αλλότριους δήθεν μοντέρνους πειρασμούς που εξελίσσονται σε κοινωνική μάστιγα.

Περισσότερο από τις νίκες στους κάθε λογής στίβους, τα ρεκόρ, τα μετάλλια και τις διακρίσεις που λειτουργούν ως προστιθέμενη αξία, το ΠΑΣΟΚ πρεσβεύει στον αθλητισμό που (πρέπει να) αποτελεί την πανοπλία των νέων και το ασφαλές καταφύγιο των μεγαλύτερων σε ηλικία.

Σε μια εποχή στην οποία καθημερινώς εκδηλώνονται σοβαρά και τραγικά περιστατικά κατάθλιψης, ενδοοικογενειακής βίας, bullying, παιδικής κακοποίησης και παραβατικότητας στους κόλπους των ανηλίκων, ο αθλητισμός ορθώνεται ως ένα γερό και δυναμικό ανάχωμα κοινωνικής συνοχής.

Παράλληλα η αθλητική δραστηριότητα, ακόμη και στη στοιχειώδη ερασιτεχνική βαθμίδα της, μπορεί να αναδειχθεί σε συμπαγή και αποτελεσματική άμυνα απέναντι τόσο στην παιδική παχυσαρκία, όσο στην τόσο εξαρτημένη και εμμονική (ώστε να καταντά μανιακή και να οδηγεί στην πλήρη αποξένωση) ενασχόληση της νεολαίας με τα κινητά τηλέφωνα, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και την κακή χρήση/κατάχρηση της τεχνολογίας.

Το ΠΑΣΟΚ καταρτίζει ένα διατομεακό κυβερνητικό πρόγραμμα στο οποίο ο αθλητισμό βρίσκεται σε περίοπτη θέση ως μοχλός εξέλιξης της σύγχρονης κοινωνίας: για εμάς τα σπορ εκτείνονται πολύ πιο πέρα από τα βάρη και προφανώς δεν είναι μόδα και περιστασιακή ενασχόληση για να περνάει η ώρα.

Αντιθέτως συνιστά μια βασική βιοτική ανάγκη η οποία προωθεί την κοινωνικοποίηση, τη συντροφικότητα, την εξωστρέφεια, τη συνεργατικότητα, τη συμπερίληψη, την ενσυναίσθηση και όλες τις αξίες που δεν μπορούν να μένουν κούφιας από περιεχόμενο.

Αυτή τη στιγμή στους κόλπους του ΠΑΣΟΚ έχουν συστηθεί και λειτουργούν πολυμελείς ομάδες εργασίας, αποτελούμενες από στελέχη που διαθέτουν εμπειρία, τεχνογνωσία, ικανότητα, φρέσκες ιδέες, ενθουσιασμό και ακόρεστη επιθυμία να δημιουργήσουν συνθήκες αναβάθμισης των αθλητικών δεδομένων στην πατρίδα μας.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης στρατηγικής το ΠΑΣΟΚ πραγματεύεται τα ζητήματα του αθλητισμού σε όλη τη γκάμα του (από τις εγκαταστάσεις μέχρι τη διασύνδεση με

την εκπαίδευση και από τον αθλητικό τουρισμό μέχρι τη διαμόρφωση μιας ξεκάθαρης κουλτούρας) αναδεικνύει τα αγαθά του, προτείνει ουσιαστικές λύσεις για τα προβλήματα του και καταρτίζει μια πλήρη και εκσυγχρονισμένη χάρτα η οποία συνιστά την κυβερνητική πρόταση του.

Brain Drain στην Περιφέρεια Κρήτης – Ανάγκη Περιφερειακής Στρατηγικής για τη Νέα Γενιά και την Παραγωγική Μετάβαση

Το φαινόμενο της διαρροής επιστημονικού και παραγωγικού δυναμικού (brain drain) αποτελεί κρίσιμο αναπτυξιακό και κοινωνικό ζήτημα, ιδιαίτερα για περιφέρειες με υψηλό μορφωτικό δυναμικό αλλά ανεπαρκείς συνθήκες απορρόφησης. Η Περιφέρεια Κρήτης, παρά την ισχυρή ακαδημαϊκή και ερευνητική της βάση, παραμένει εξαγωγέας ανθρώπινου κεφαλαίου, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την παραγωγική, κοινωνική και δημογραφική της δυναμική.

Η Κρήτη διαθέτει 3 ΑΕΙ (Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πολυτεχνείο Κρήτης, ΕΛΜΕΠΑ) και ερευνητικές δομές εθνικής εμβέλειας (Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας – ΙΤΕ, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, Ινστιτούτο Ελαιολάδου, ΙΘΑΒΙΓ). Ετησίως, χιλιάδες νέοι αποκτούν υψηλού επιπέδου προσόντα στους τομείς της βιοϊατρικής, πληροφορικής, αγροτεχνολογίας, παιδαγωγικής και κοινωνικών επιστημών. Ωστόσο, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Παρατηρητηρίου Brain Drain του ΙΟΒΕ, μόλις 1 στους 4 αποφοίτους βρίσκει επαγγελματική διέξοδο στην Περιφέρεια, με την πλειοψηφία να αναζητά προοπτικές σε αστικά κέντρα ή στο εξωτερικό.

Η αιτία δεν είναι η «επιλογή» των νέων να φύγουν· είναι η απουσία συστημικής στρατηγικής για τη διασύνδεση του ανθρώπινου δυναμικού με την τοπική ανάπτυξη. Η επιχειρηματικότητα στην Κρήτη παραμένει κατά 85% μικρομεσαία, με περιορισμένη ικανότητα απορρόφησης υψηλής εξειδίκευσης. Οι καινοτόμες επιχειρήσεις δεν ενισχύονται επαρκώς σε επίπεδο περιφερειακής πολιτικής, ενώ η μεταφορά τεχνογνωσίας παραμένει αποσπασματική.

Για την αντιμετώπιση του brain drain απαιτείται περιφερειακή στρατηγική με τρεις κύριους άξονες:

1. Παρακολούθηση και Σχεδιασμός (Monitoring):

- Δημιουργία Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Επιστημονικής Διαρροής και Επιστροφής, με βάση δεδομένων για τους αποφοίτους και τους επιστήμονες που εγκαταλείπουν ή επιστρέφουν στην Κρήτη.
- Συνεργασία με τα ΑΕΙ, το ΙΤΕ και τις Περιφερειακές Ενότητες για αξιοποίηση των στοιχείων στον προγραμματισμό.

2. Δομές Υποστήριξης και Δικτύωσης (Matching):

- Ίδρυση Τοπικών Κέντρων Νεανικής Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας στους 4 νομούς, με υποδομές mentoring, συνεργασία με θερμοκοιτίδες και χρηματοδοτικά εργαλεία.
- Σύνδεση των αποφοίτων με clusters αγροδιατροφής, πολιτισμού, περιβάλλοντος και τουρισμού.
-

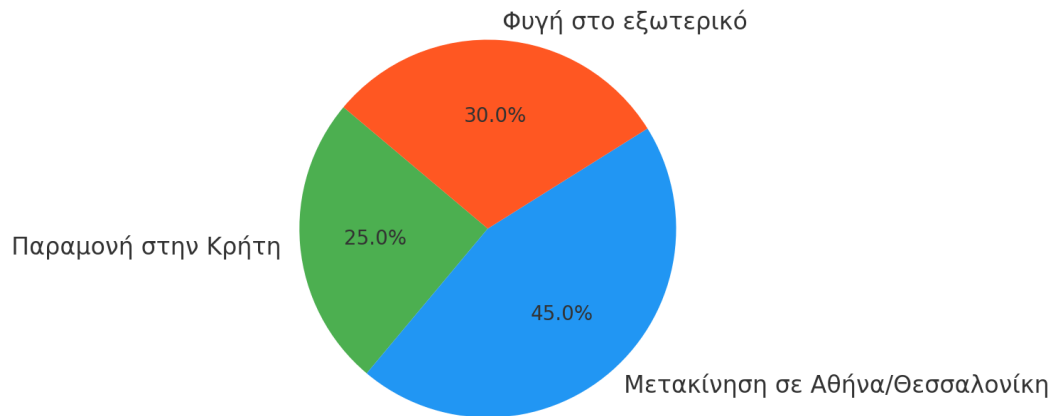
3. Κίνητρα και Περιφερειακή Στόχευση (Mobilization):

- Παροχή οικονομικών κινήτρων (μειωμένη φορολόγηση, επιδότηση κατοικίας/μισθού) για επιστήμονες που επιστρέφουν σε αγροτικές ή υποβαθμισμένες περιοχές.

- Δημιουργία ειδικών προκηρύξεων ΕΣΠΑ και Ταμείου Ανάκαμψης για επιχειρήσεις που ιδρύονται από νέους της Περιφέρειας Κρήτης.

Η συγκράτηση της νέας γενιάς δεν είναι ζήτημα «πατριωτικής επιλογής», αλλά επενδυτικό και κοινωνικό στοίχημα. Η Κρήτη, εφόσον αξιοποιήσει τον πλούτο της γνώσης που παράγει, μπορεί να μεταβεί από περιφέρεια εκροής σε περιφέρεια επιστροφής και παραγωγικής αναγέννησης.

Επαγγελματική Κατάληξη Αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Κρήτη
(Ενδεικτική Κατανομή)

Πηγή: Εκτιμήσεις βάσει δεδομένων ΙΟΒΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Προγραμματισμός ΕΣΠΑ 2021–2027.

Σχολική Εγκατάλειψη στην Κρήτη – Πολυπαραγοντικό Φαινόμενο με Στοχευμένες Λύσεις για τη Νέα Γενιά

Η σχολική εγκατάλειψη, παρά τη μείωση που έχει σημειωθεί πανελλαδικά, εξακολουθεί να πλήττει άνισα συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες και γεωγραφικές περιοχές, ιδίως στην Κρήτη. Αποτελεί πολυπαραγοντικό φαινόμενο, που συνδέεται με την κοινωνική ανισότητα, την εκπαιδευτική καχεξία και τη διαγενεακή φτώχεια.

Στην Περιφέρεια Κρήτης, ο δείκτης πρόωρης εγκατάλειψης εκπαίδευσης (ELET – Early Leaving from Education and Training) διαμορφώθηκε στο 7,8% το 2021 (ΕΛΣΤΑΤ), έναντι 6,2% του εθνικού μέσου όρου. Σημαντικά υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Λασιόθι και στη νότια ενδοχώρα του Ρεθύμνου και Ηρακλείου, όπου λειτουργούν μεικτοί πληθυσμοί (μετανάστες, Ρομά), υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση σε σχολικές μονάδες και απουσία δομών κοινωνικής στήριξης.

Η σχολική εγκατάλειψη συνδέεται με:

- οικογενειακή επισφάλεια και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο γονέων,
- γεωγραφικά εμπόδια πρόσβασης (σε απομακρυσμένες περιοχές),
- ελλιπή ψυχοκοινωνική υποστήριξη των μαθητών,
- αδυναμία του συστήματος να ανταποκριθεί σε πολιτισμική ετερογένεια.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτείται περιφερειακό σχέδιο πρόληψης και επανένταξης με ολιστική προσέγγιση:

1. Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση:

- Εφαρμογή **τοπικών σχεδίων δράσης** ανά Περιφερειακή Ενότητα, με βάση κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς δείκτες.
- Οριζόντια ενίσχυση της ενισχυτικής διδασκαλίας και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

2. Σχολεία ανοιχτά στην κοινότητα:

- Ανάπτυξη μοντέλου **σχολείου-κόμβου κοινωνικών υπηρεσιών**, με παρουσία ψυχολόγου, κοινωνικού λειτουργού, σχολικού νοσηλευτή.
- Ενίσχυση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας-φορέων.

3. Επανένταξη και κινητικότητα:

- Επέκταση των **Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας**, ειδικά σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Ανάπτυξη **ευέλικτων μορφών κατάρτισης και μαθητείας** σε συνεργασία με ΟΑΕΔ, ΙΕΚ, και τοπικούς παραγωγικούς φορείς.
- Σύνδεση της μάθησης με τον τοπικό πολιτισμό και την τοπική παραγωγή.

Η Περιφέρεια Κρήτης καλείται να επενδύσει σε εκπαιδευτική δικαιοσύνη και ενδυνάμωση των νέων που βρίσκονται σε κίνδυνο εκπαιδευτικής εγκατάλειψης. Η

διατήρηση της συνοχής και της αναπτυξιακής προοπτικής του νησιού περνά από την ενδυνάμωση εκείνων που σήμερα «χάνονται» στα περιθώρια του σχολικού συστήματος.

